

VALENKÄT – Elproduktion

Sveriges elanvändning kommer fördubblas till 2045 enligt många prognoser – vad tycker partierna?

	 Vänsterpartiet	 Miljöpartiet	 Socialdemokraterna	 Centerpartiet	 Liberalerna	 Kristdemokraterna	 Moderaterna	 Sverigedemokraterna
Vilken är den viktigaste åtgärden för att öka Sveriges elproduktion?	Vi vill göra massiva investeringar i förnybar elproduktion, som en del av ett investeringsprogram på 700 miljarder kronor. Framför allt land- och havsbaserad vindkraft, särskilt viktigt i södra Sverige, med produktion och lagring av vätgas. Vi vill införa en investeringsbonus till kommuner som upplåter mark till vindkraft och en produktionsbaserad ersättning till kommuner där vindkraft byggs.	Att kraftigt bygga ut den havsbaserade vindkraften. Miljöpartiet vill se 150 TWh havsbaserad vindkraft 2040.	Inget svar.	Centerpartiet har presenterat en färdplan för att fördubbla den svenska elproduktionen till 2030. Färdplanen samlar flera förslag för att öka produktionen inom alla klimatsmarta energislag samt förenkla för energiproduktion och effektivisering. Den enskilt viktigaste frågan för att uppnå det är att korta alla tillståndsprocesser inom hela energisektorn.	De fossilfria kraftslagen måste få jämförbara spelregler. Tillståndsprocesserna måste bli effektiva, rättsäkra och förutsägbara. Det viktigaste är att ny planerbar elproduktion byggs. Utan den kommer även expansionen av den väderberoende produktionen att avstanna av rena driftsäkerhetsskäl.	Byt målet att all energi ska vara "förnybar" till att alla energi ska vara "fossilfri" för att tydligt markera att kärnkraften är här för att stanna.	Det viktigaste för att öka elproduktionen och återupprätta stabiliteten i elsystemet är att snabbt bygga planerbar och fossilfri elproduktion, framför allt kärnkraft.	Hela Sverige behöver el under årets alla timmar till rimliga priser. För detta behövs mer planerbar elproduktion och i praktiken innebär det mer kärnkraft.
Bör elmarknaden utvecklas för att kunna öka elproduktionen?	Vi vill separera elmarknaden inom landet från exporten så att priserna sätts separat. Det skulle ge oss Sverigepreiser på el, i storleksordningen 40 öre/kWh i genomsnitt. Bra för hushållen och klimatomställningen. Exporten av el påverkas inte, det blir samma pris och volym.	Ja. Vi vill att marknadens utformning används för att stimulera ökad elproduktion.	Inget svar.	Ja. Centerpartiet vill verka för att Svenska kraftnåts ansvar utökas till att omfatta den långsiktiga utvecklingen och balansen på elmarknaden. Ett sådant utspänsansvar bör permanentas, där den långsiktiga utvecklingen på elmarknaden och risken för energibrist i elsystemet analyseras och utvärderas. Vi vill också se längre upphandlingar av stödtjänster, för att skapa en stabilare marknad för dessa.	Den politiska detaljregleringen av elmarknaden måste upphöra. All styrning ska utgå från de förmågor systemet behöver. Ingen styrning ska riktas specifikt mot enskilda kraftslag eller andra verktyg. Det behövs ett system för att, när det går, handla med stödtjänster. I de fall det inte går att etablera en marknad behöver nätägarna upphandla eller, i sista hand, kravställa förmågor i anslutningsavtalen.	Ja, vi vill se en utvecklad modell där energislag som bidrar till systemtjänsterna får bättre betalt	Ja, vi vill se över den nuvarande elmarknadsmodellen. Vi vill att elproduktion som tillhandahåller viktiga stödtjänster ska ges ersättning för detta av den elproduktion som inte gör det.	Det grundläggande problemet har varit och är att jämte elmarknaden har subventioner i olika grad förekommit med både skattemedel, skatterabatter och genom elcertifikatsystemet, vilket gjort att det inte är riktiga prissignaler som drivit fram investeringar i produktionsanläggningar. Detta har satt marknaden ur spel då det för många aktörer inte har varit det underliggande elpriset som legat till grund för deras investeringsbeslut.
Vill ni öka mängden vindkraft – på vilket sätt i så fall?	Ja, vi vill framför allt kraftigt öka utbyggnaden av land- och havsbaserad vindkraft, särskilt viktigt i södra Sverige, med produktion och lagring av vätgas. Vi vill införa en investeringsbonus till kommuner som upplåter mark till vindkraft och en produktionsbaserad ersättning till kommuner där vindkraft byggs.	Ja. Miljöpartiet vill sätta igång en kraftigt utbyggnad av den havsbaserade vindkraften och fortsätta bygga vindkraft på land där det är lämpligt.	Inget svar.	Ja. Vi vill öka alla utsläppsfria kraftslag för att se till att Sverige kan möta det ökande elbehovet. Vindkraften är det kraftslag som går att bygga snabbast och kommer därmed vara viktig i närtid. Vi vill att fastighetsskatten för samtliga industri- och elproducerande fastigheter ska gå tillbaka till regioner och kommuner, samt att ge närboende som påverkas ekonomiskt ersättning. Det kan skapa långsiktig ekonomisk utveckling för kommunen och bidra till den lokala utvecklingen.	Ja, vindkraftsutbyggnaden behöver fortsätta. Systemet för att ersätta de som berörs av vindkraftsetableringarna behöver komma på plats. Kraftsystemet behöver också stärkas för att kunna ta emot mer väderberoende elproduktion. Framför allt krävs mer synkront infasad planerbar produktion. Paradoxalt nog behöver det byggas ny kärnkraft för att inte utbyggnaden av vind och sol ska avstanna.	Vi kommer att behöva mer vindkraft än idag på totalen om vi ska kunna fördubbla elproduktionen men utbyggnaden måste ske i samklang med den kommunala demokratin. Vi vill att kommuner respektive fastighetsägare ska få rimlig ersättning vid etablering av vindkraft. För att elsystemet ska kunna ta emot mer vindkraft måste det dock finnas tillräcklig mängd planerbar el. Vindkraften förutsätter att vi har tillräckligt mycket kärnkraft, vattenkraft och kraftvärme.	Vindkraft byggs snabbt ut, med nuvarande regelverk.	Nej. Vindkraften har de senaste två decennierna byggts ut kraftigt i Sverige, vilket merparten av liden skett med subventioner. Uppförande av stora vindkraftverk för med sig betydande lokala konsekvenser såsom fördärvade natur- och kulturarv, estetiska samt landskapsbildsmässiga värden. Det kommunala självbestämmandet är angeläget att värna. Lokala politiker och i förlängningen kommunernas invånare är bäst lämpade att fatta beslut i fråga om vindkraftsetableringar.
Vill ni öka andelen kraftvärme i energimixen – på vilket sätt i så fall?	Vänsterpartiet har i nuläget inte tagit ställning kring förändring av andelen kraftvärme i energimixen.	Miljöpartiet ser fortsatt ett behov av hållbar kraftvärme. Vi vill bland annat ta fram en värme strategi som även ska inkludera utvecklingen av kraftvärme. Däremot tror vi inte att den kommer behöva öka som andel av den totala energimixen.	Inget svar.	Ja. Vi vill öka alla utsläppsfria kraftslag för att se till att Sverige kan möta det ökande elbehovet. Kraftvärmen är en viktig del i energisystemet och är en underskattad baskraft som vi behöver fokusera mer på. Vi vill se en sammanhållen strategi för att stärka konkurrenskraften för kraftvärmen för att fasa ut fossila alternativ och främja mer biogas i produktionen. Skatten för bioolja bör slopas och avfallsförbrännings skatten justeras. Även Boverkets byggregler bör ses över igen.	Kraftvärmen har stor betydelse både i kraftsystemet och i energisystemet som helhet. Den begränsas av tillgången på bränsle, systemen – värme, el och bränslen – integreras är kraftvärmen viktig. Att de nya reaktorena sannolikt blir betydligt mindre än de befintliga och därmed kan placeras närmare användarna öppnar också för nukleär kraftvärme vilket skulle undanröja bränslebegrensningarna.	Vi ser gärna att andelen växer. För att detta ska ske vill vi – som redan nämnts – ta bort skatter och utveckla elmarknadsmodellen.	Ja, vi vill skapa bättre förutsättningar för kraftvärmen att öka sin produktion i både befintliga och nya anläggningar. Vi vill avskaffa avfallsförbrännings skatten, kraftvärmesskatten och skatten på bioolja.	Ja vi vill stärka kraftvärmens konkurrenskraft vilket kan leda till ökad andel kraftvärme i energimixen.

	Vänsterpartiet	Miljöpartiet	Socialdemokraterna	Centerpartiet	Liberalerna	Kristdemokraterna	Moderaterna	Sverigedemokraterna
Vill ni att det byggs ny kärnkraft i framtiden – och hur ska sådana investeringar stödjas i så fall?	Nej, kärnkraft är en osäker energikälla som är dyr och tar lång tid att bygga. Vänsterpartiet vill istället ha en massiv utbyggnad av förnybar energi.	Miljöpartiet vill fasa ut kärnkraften till 2040 och vill inte se några statliga subventioner av kärnkraft. Det tar för lång tid och är för dyrt att bygga nya reaktorer.	Inget svar.	Kärnkraften är en viktig del av energisystemet och kommer vara det under överskådlig tid. Centerpartiet anser att kärnkraften ska bära sina egna kostnader, utan subventioner, och den som vill bygga kärnkraftverk på marknadsmissiga villkor är sedan 2009 fri att göra det. Vi är dock oroliga över att den polariserade debatten gör att det varken kommer byggas ny kärnkraft eller ny vindkraft och att vi därmed riskerar att tappa fart i omställningen.	Det behövs ny planerbar elproduktion. Det enda fossilfria energislaget som kan byggas ut i stor skala är kärnkraften. Kärnkraften blir därmed en fråga om vilket energisystem vi kan bygga. Utan den måste vi sänka kraven på leveranssäkerhet, miljöpåverkan och kostnadseffektivitet.	Ja. Ändra målet om "förnybarhet" till "fossilfrihet" så att det signalerar att politiken vill se långsiktiga kontrakt. Ändra lagen så att det blir möjligt att bygga fler än 10 reaktorer och släpp på "kommunarresten" för kärnkraft. Staten bör öka anslagen till kärnkraftsforskning och ge särskilda gröna kreditgarantier för nya reaktorer.	Ja, vi har föreslagit en plan för ny kärnkraft i Sverige. Vi skapar politiska, regulatoriska och ekonomiska förutsättningar för ny kärnkraft. Vi vill bland annat införa ett investeringsstöd i form av gröna kreditgarantier på 400 miljarder kronor.	Ja tillsammans med M, KD och L vill vi vid ett maktskifte erbjuda statligt investeringsstöd för kärnkraft, särskilda gröna kreditgarantier, till ett värde av 400 miljarder kronor, med betydligt mer fördelaktiga villkor än dagens kreditgarantier. Det energipolitiska målet från 100 procent "förnybart" ska ändras till 100 procent "fossilfritt". Då återställs tekniskneutralitet, där inget hållbart kraftslag diskrimineras.
	Vänsterpartiet	Miljöpartiet	Socialdemokraterna	Centerpartiet	Liberalerna	Kristdemokraterna	Moderaterna	Sverigedemokraterna
Hur ser ni på risken med att miljöprövningen av vattenkraft leder till minskad effekt och reglerkraft?	Vänsterpartiet står bakom beslut att vattenkraftverk i Sverige ska omprövas och ges moderna miljövillkor. Det finns forskningsprojekt som visar att det inte behöver bli så stora energitapp. Den nya lägsiffringen ger goda möjligheter att rehabilitera påverkade vattendrag och åter skapa dess biologiska mångfald. Att minska utsläppen av växthusgas är centralt, men lika angeläget är att hejda den enorma förlusten av biologisk mångfald som sker snabbast i våra sötvatten.	Vattenkraften är avgörande för framtidens svenska energisystem. Samtidigt kommer vattenkraften med en miljöpåverkan. Vi vill fortsätta de miljöprövningar som nu genomförs. Vår bedömning är att det inte kommer leda till stora bortfall av vattenkraft.	Inget svar.	Risken för det är mycket stor. Redan nu har alltför många ansökt om utrivning och prognoserna framöver tyder på bortfall långt över de av riksdagen beslutade målsättningarna. Det är helt oacceptabelt. Prövningarna bör pausas i avvaktan på nya åtgärdsplaner och vägledningar. Centerpartiet har vid flera tillfällen tagit initiativ till att värna både småskalig och storskalig vattenkraft och kommer fortsätta strida för en balanserad kombination av elproduktion och miljöåtgärder.	Den risken överdrivs ofta. Vattenkraften har gjort och fortsätter orsaka stora skador i våra vattendrag. Stora förbättringar kan åstadkommas genom att miljöanpassa alla de små vattenkraft som även sammantaget är relativt obetydliga i kraftsystemet. Men vattenkraften är viktig och vi kommer att behöva acceptera att de stora vattenkraftverken som helt dominerar produktionen även i framtiden ger stor påverkan på vattenmiljön	Vi är allvarligt bekymrade och vill pausa alla omprövningar tills rättsläget har retts ut ordentligt. Sverige måste använda sig av de möjligheter till undantag som direktivet medger.	Vi ser en stor risk. Vi har därför krävt att regeringen pausar omprövningen, till dess att det kan garanteras att omprövningen inte leder till ett stort produktionsbortfall.	Det är ett riktigt hot och vi kräver ett omgående moratorium för all om/nyprövning av vattenkraft.
	Vänsterpartiet	Miljöpartiet	Socialdemokraterna	Centerpartiet	Liberalerna	Kristdemokraterna	Moderaterna	Sverigedemokraterna
Hur ser ni på de subventioner/stöd som finns för solet?	Vänsterpartiet ser stora möjligheter till en kraftfull utbyggnad av solet i Sverige. Vi vill bland annat investera 100 miljarder kronor på tio år för att åstadkomma en effektiv och ändamålsenlig klimatanpassning av det befintliga bostadsbeståndet där solceller på tak är en väsentlig del. Vi tror att den största potentialen finns i att bygga på redan befintliga byggnader. Nybyggnation bör ha solpaneler som en naturlig del vid bygglovsansökningar.	Vi är stolta över det gröna avdrag som vi infört och står bakom en fortsättning av det systemet. Solenergi är en nyckelteknik för att klara omställningen i Sverige. Vi vill se 30 TWh solet 2030. För att det ska genomföras behöver vi ha en bättre styrning av länsstyrelsernas tillståndsgivning så att fler parker kan byggas.	Inget svar.	Centerpartiet vill att det ska bli både lättare och mer lönsamt för den som vill ta tillvara på solenergin och omvandla till el, eller att äga andel från en solcellsanläggning. Skatten för egenanvändning av solet bör slopas för att fylla taken där den egna användningen är stor. Storskalig solet är redan lönsam idag och vi ser inget behov av stöd. Däremot behöver vägledningarna från myndigheter, exempelvis kring byggnation på åkermark, tydliggöras och att ledtiderna för tillstånd kortas.	El man producerar och använder själv utan att den skickas ut på elnät ska inte beskattas. Det rör i första hand solet. De fossilfria energislagen ska i övrigt ha jämförbara spelregler.	Solmarknaden har mognat och behöver inte subventioner idag. Vi stöder inriktningen att investeringsstödet ersätts av ett grönt skatteavdrag. Vi vill möjliggöra för fler att kunna skaffa solet. De som inte har ett eget tak utan bor i en flerbostadsförening bör också omfattas. Den storskaliga solkraften vore beljänt av snabbare beslutsprocesser. Vi vill göra en översyn av möjligheterna att kunna etablera storskaliga solparker på lågavkastande jordbruksmark.	Vi vill utöka det gröna avdraget, som är ett stöd till bland annat installation och arbetskostnader för solceller för eget bruk.	I skenet av de senaste årens höga elpriser har intresset kring solceller växt kraftigt i Sverige. Det är angeläget att investeringar i solet eller el från någon annan fossilfri kraftproduktion för den delen sker på marknadsmissiga grunder.